

Operationeel uniform 2020: Eén beeld, één brandweer

Achtergrondinformatie en verantwoording

Inhoudsopgave

Achtergrondinformatie	1
1 Achtergrondinformatie	3
2 Verantwoording laag-risico taken	6
Colofon	9

1 Achtergrondinformatie

1. Achtergrondinformatie over de ontwikkeling van het operationeel uniform

Omdat er een landelijke behoefte was heeft de RCDV als branche orgaan voor de brandweer in 2019 het IFV/NIPV opdracht gegeven om een landelijke kledinglijn en huisstijl te organiseren t.b.v. vervanging van de kazernekleding.

Een van de eisen daarbij was dat deze kledinglijn ook geschikt is voor het uitvoeren van laag risicotaken (zie ook bijlage 1: "risicoanalyse -definitie 'laag-risico' taken v2.0").

Voorafgaande aan het opstellen van een Programma van Eisen (PvE) is een analyse gemaakt voor welke taken het wenselijk is om in het operationeel uniform uit te kunnen voeren. Hierbij is men uitgegaan van de meldingsclassificaties zoals deze op de meldkamer gebruikt worden.

In bijlage 1 is een overzicht bijgevoegd met een beoordelingsmatrix op basis van de meldingsclassificaties. De keuzes zijn gemaakt op voordracht van de voorloper (PRIB) van de Vakraad Incidentbestrijding en zijn uiteindelijk goedgekeurd door de Raad van Brandweercommandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RBC/RCDV).

Vervolgens is er een projectgroep opgezet met vertegenwoordigers uit elke district, een projectleider vanuit Brandweer Nederland, NIPV (inhoudelijke ondersteuning, uitvoering en inkoop). Daarnaast is er een stuurgroep gevormd met de portefeuillehouder brandweer Nederland en verantwoordelijke managers van het NIPV.

In een latere fase is er ook een klantenraad opgezet die gemandateerd is de door de RCDV om het proces te bewaken en te functioneren als beleidsmatig aanspreekpunt voor het project operationeel uniform.

2. Aanbesteding

De projectgroep van het project operationeel uniform is samengesteld uit vertegenwoordigers van het brandweerveld en NIPV. Het brandweerveld is vertegenwoordigd vanuit de vakgroep MSO, het ABB, het netwerk brandweervrouwen en het netwerk arbeidsveiligheid.

- *NIPV (gedelegeerde inkoopende partij)*
NIPV is de aanbestedende dienst voor het

operationeel uniform en daarmee ook contracteigenaar. Daarnaast vervult NIPV een belangrijke rol in de centrale kledingvoorziening. Vanuit het COLS in Zoetermeer wordt de verkoop en logistieke ondersteuning van brandweerkleding verzorgd. Verkoop gebeurt exclusief aan de Veiligheidsregio's en andere publieke partners in de fysieke veiligheid.

- *Stuurgroep*

De stuurgroep van het project is samengesteld uit de portefeuillehouder van brandweer Nederland en de betrokken afdelingshoofden van NIPV.

3. Projectgroep operationeel uniform

Bij het ontwikkelen van het operationeel uniform is een projectgroep Brandweer betrokken met een vertegenwoordiging uit alle de 6 districten.

De projectgroep heeft aanvullend op de notitie 'laag risico taken' uitgangspunten opgesteld voor het ontwikkelen van het programma van eisen (PvE). De uitgangspunten en achtergronden voor de projectgroep bij het ontwikkelen van het kledingpakket waren:

- De basis voor het visueel ontwerp huisstijl dient overeenkomstig te zijn met het oorspronkelijke model 'Interventiekleding Veiligheidsregio Haaglanden'.
- De standaard kleding en accessoires van het operationeel uniform bestaan uit de kledingitems: ondershirt, polo korte en lange mouw, werkbroek, soft shell, riem, sokken en beanie.
- Met de kledingartikelen van het operationeel uniform kunnen combinaties gemaakt worden, zodat het kledingpakket (binnen en buiten) geschikt is voor alle werkzaamheden boven een minimumtemperatuur van 10°C.
- Het kledingpakket voorziet in optimale bescherming (volgens de norm) waarbij het comfort in relatie tot de warmte en vochthuishouding geoptimaliseerd zijn. De gestelde normen worden gezien als een minimale ondergrens.

De aanvullende optionele kledingitems zijn de doorwerkjas en de polosweater. Deze moeten

aanvullend comfort bieden bij temperaturen van -5 tot 12°C. Omdat het oorspronkelijk ontwerp van Haaglanden als basis diende, is het gevolg dat hoge zichtbaarheidsaspecten zoals genoemd in de NEN-EN 20471 niet kunnen worden toegepast op deze kleding. Vanwege het design kan er geen antistatica toegepast en de uitvoering van de softshell voldoet niet aan de NEN- ISO 21942.

Overige punten:

De kledingmodellen worden ingericht op lichaamsbouw en niet op sekse waarbij ook geen onderscheid van sluitingen en afwerking worden gemaakt. Er zijn twee uitvoeringen: Cello voor mensen met een curvende lichaamsbouw (met rondingen) en Brick voor mensen met een rechte lichaamsbouw.

De NEN-ISO21942-level 1 is van toepassing voor de OU-kledingitems (ondershirt, polo korte en lange mouw, polosweater en werkbreek) die onder de bluskleding mogen worden gedragen. Deze voorzien in een hoog ergonomisch draagcomfort. De doorwerkjas biedt daarbij een hoge bescherming tegen weervloeden als wind en regen. Voor alle kledingitems geldt dat deze:

- kwalitatief hoogwaardig zijn zoals te merken aan een hoge kleur- en slijtvastheid;
- geschikt zijn voor de hele brandweerpopulatie en met zeer gering aantal ($\leq 2\%$) maat force is de brandweer te voorzien;
- thuis te reinigen te zijn volgens de wasinstructies en voorgeschreven middelen van de fabrikant. Bij extreme vervuiling kan een kledingitem ter beoordeling worden aangeboden bij de Veiligheidsregio.

De kleding die gebruikt wordt voor het aanmeten dient alvast 5x voorgewassen te zijn. Daardoor zal de nieuwe kleding mogelijk iets ruimer zitten ten tijde van de uitgifte. Dit komt vanzelf weer goed door gebruik (en wassen).

Het operationeel uniform wordt gezien als de vervanger van het huidige kazernetenuue. Deze kleding wordt nu gedragen door gekazerneerde collega's en afhankelijk van de regionale afspraken tijdens opleiding oefenen en training. Het draagbeleid is verschillend per veiligheidsregio.

De internationale standaard voor kazernekleding ('Station Wear') vormt de basis voor het operationeel uniform.

Vanuit de vakgroep Arbeidsveiligheid van Brandweer Nederland is door een projectgroep met veiligheidskundigen een 'Risicoanalyse – definitie 'Laag risico'-taken' gemaakt om daarmee een kader te stellen voor de taken die met de 'Station Wear' kunnen worden uitgevoerd.

Bij een uitruk blijft het bluspak het uitgangspunt, de leidinggevende heeft ruimte om te kiezen binnen een groter assortiment van beschermende kleding. De keuze daarbij is afhankelijk van de beschikbaarheid van de kleding.

4. Functioneel ontwerp

Voor het nieuwe operationeel uniform is een functioneel ontwerp gemaakt dat is gebaseerd op het ontwerp van de interventiekleding van de veiligheidsregio Haaglanden en verrijkt met informatie uit de risicoanalyse en de ervaringen van de afgelopen jaren.

Dit functioneel ontwerp is uitgewerkt in een aantal standmodellen die zijn besproken met de kerngroepleden (vertegenwoordigers uit het veld en tevens lid van de projectgroep).

Ook is er een maatvoeringscontrole gehouden door een aantal brandweercollega's. Op basis van deze bevindingen heeft de leverancier nu kledingpakketten voor de landelijke draagproef gemaakt (zie verder bij draagproef).

5. Draagproef

Samen met de kerngroep en de projectgroep is uitvoerig gesproken over de mogelijkheden om de regio's te betrekken bij de doorontwikkeling van het bestaande ontwerp. De beste manier is om eindgebruikers te vragen over het ontwerp en wel als ze het dragen tijdens het werk.

Daarom is er in de periode mei/juni 2020 een draagproef voor alle regio's georganiseerd. Per regio hebben tien brandweermensen het uniform getest op maatvoering en draagcomfort. De uitkomsten van de proef zijn gebruikt het definitief opstellen van een Programma van Eisen voor de aanbesteding.

6. Bevindingen draagproef

Ondanks de korte periode waarin de draagproef plaats vond en de hoge zomerse temperaturen leverde de draagproef waardevolle inzichten op voor de ontwikkeling van het definitieve ontwerp. Ten aanzien van de uitstraling en de pasvorm is men overwegend positief.

Verbeterpunten ten aanzien van de maatvoering en de samenstelling van de stof hebben geleid tot aanpassingen in het definitieve ontwerp. Zo is besloten om de maatrange van de polo's, softshell en polosweater uit te breiden.

Daarnaast heeft de enquête geleid tot aanpassingsvoorstellen van functionele aspecten zoals de onderverdeling van broekzakken, toevoeging van een sleutelring en aanpassing van de spreekleutellussen.

7. Draagvoorschrift

Parallel aan de ontwikkeling van het nieuwe operationeel uniform wordt een nieuw draagvoorschrift ontwikkeld met de richtlijnen voor alle kledinglijnen van de brandweer, waaronder ook het nieuwe operationeel

uniform. Dit draagvoorschrift wordt verspreid via de kanalen van Brandweer Nederland en NIPV.

Daarnaast wordt het nieuwe draagvoorschrift bijgeleverd bij alle eerste uitgifte van de kledingpakketten die vanaf dat moment worden verstrekt.

8. Brandweehuisstijl

Samen met de OOV-striping die op de voertuigen wordt gebruikt in de huisstijlkleuren van de brandweer, maken ook het brandweerlogo en de kleding deel uit van de brandweehuisstijl. De huisstijl heeft als doel een optimale herkenbaarheid van de Nederlandse brandweer te creëren.

Het is wettelijk bepaald welke organisaties gebruik mogen maken van de brandweehuisstijl. Dit zijn de overheidsbrandweereenheden en bedrijfskorpsen die een publiek belang dienen.

Het korps Marine brandweer heeft van NIPV toestemming gekregen om een variant op de landelijke huisstijl van het operationeel uniform toe te passen. Andere aanpassingen op de huisstijl van het operationeel uniform, zijn niet toegestaan.

9. Overige regionale aandachtspunten

In veel regio's is de invoer van de nieuwe kledinglijn een moment om het algehele dienstkleding beleid bij te stellen. Onderwerpen die spelen zijn:

- Het operationeel uniform zou het kazernetenue en het ceremonieel uniform kunnen vervangen waarbij een klein deel van de staf het ceremonieel uniform behoudt.
- De diversiteit in pakketten (gemiddeld acht functies/pakketten) zou verder teruggebracht kunnen worden naar drie groepen: vrijwilliger/partimers, beroeps in continu-/dagdienst en kantoor- en meldkamerpersoneel.
- Uitleveren van complete pakketten en leveren volgens 'nieuw voor oud' en geen puntensysteem meer.
- Alle kleding wordt ingenomen na dienstbeëindiging en bij wisselen (nieuw voor oud) van kleding.

Na de gesprekken die zijn gevoerd met alle regio's tijdens de inventarisatieronde is duidelijk geworden dat er regionale verschillen zijn voor wat betreft de facilitaire organisatie rond de in- en uitgifte van kleding.

Dit varieert op de wijze van maatbepaling van de medewerkers, leveren van de pakketten aan de persoon in kwestie of wel in bulk per soort en het faseren van de levering per groep over drie kwartalen of de levering in één keer.

2 Verantwoording laag-risico taken

Notitie

Aan : Projectgroep OU Van : Projectleider OU, H. Munneke (VRK, Veiligheidskundige), R. Langeler (VRT, Veiligheidskundige), R. Heus (IFV, expert arbeidsveiligheid)

Betreft : Risicoanalyse – definitie 'Laag risico'-taken Datum : 03/06/2019 Status : V2.0 definitief – vastgesteld na besluit PRIB

Inleiding

De portefeuillehouder kleding heeft vrijdag 12 maart een presentatie gegeven in de RBC over het te ontwikkelen operationeel uniform en vragen opgehaald voor het project. In juni zal een concept voor het operationeel uniform en een draagvoorschrift worden voorgelegd aan de raad ter besluitvorming. Bij aanvang van het project zijn de PRIB district overleggen bezocht om instemming te verkrijgen op het onderscheid tussen laag en hoog risicotaken. Daarmee ontstaat een keuze in kleding tijdens incidentbestrijding waarmee de arbeidsbelasting verlaagd kan worden. Alle PRIB districten vinden dit een positieve ontwikkeling. Nu is het moment om keuze te maken voor de laag-risico taken zodat het operationeel uniform verder ontwikkeld kan worden.

Werkwijze

De brandweer wordt gevraagd taken te verrichten na alarmering en weet meestal niet wat de omstandigheden zijn dan wel hoe de werkplek er uitziet. Om die reden worden medewerkers uitgerust met dienstkleding waardoor zij een mate van bescherming hebben tegen het oplopen van letsel of vermindering van gezondheid. Hierom is het zinvol om de te verrichten taken te beschouwen en te bezien of bij het verrichten van die taken bepaalde bescherming nodig is. Een overzicht van taken leidt tot keuze voor stoffen en een ontwerp van kleding binnen normen die daarvoor zijn vastgesteld. In het project is gebruik gemaakt van de Meldingsclassificatie indeling (MC 7.0) om taken binnen incidentbestrijding inzichtelijk te maken. Deze taken zijn gewogen op risico door gebruik te maken van risicoanalyse model van Fine & Kinney (zie bijlage 1). Hierin worden Effect, Blootstelling en Waarschijnlijkheid gewogen en levert dit een risicoklasse waardering.

Een belangrijk uitgangspunt voor het operationeel uniform is draagcomfort. Dit comfort wordt beïnvloed door de mate van toepassen van beschermende maatregelen in de kleding. Om die reden is er voor gekozen om de taken met een waardering van risico klasse 1 te classificeren als taken waarbij het operationeel uniform gedragen kan worden. Naast de comfort-verhogende aspecten leidt het dragen van een operationeel uniform mogelijk ook tot gezondheidsbevordering, vanwege de lagere belasting op het functioneren.

Laag-risicotaken

Uiteindelijk levert de risicoanalyse de hierna volgende tabel op waarin te lezen is welke taken in risicoklasse 1 of hoger geclassificeerd zijn.

MELDINGCLASS	MELDINGCLASS	MELDINGCLASSNIVO	Effect	Blootstelling	Waarschijnlijk	R klasse
Dienstverlening	Brandweer	Dienst aan derden	1	1	3	1
Dienstverlening	Brandweer	Liftofsluiting	1	1	3	1
Dienstverlening	Dieren	Dier in problemen	3	1	3	1
Dienstverlening	Dieren	In of op ijs	temp < 10			
Dienstverlening	Dieren	Op hoogte	1	1	3	1
Dienstverlening	Dieren	Te water	3	1	3	1
Leefmilieu	Stank/Hinder. Lucht		1	2	0,5	1
Leefmilieu	Uitval nutsvoorziening		1	1	0,5	1
Leefmilieu	Water/weer pro	Stormschade	1	1	6	1
Leefmilieu	Water/weer pro	Warmte/Droogte	1	1	3	1
Leefmilieu	Water/weer pro	Wateroverlast	3	0,5	3	1
Ongeval	Binnen	Letsel	1	1	3	1
Ongeval	Binnen	Materieel	1	0,5	0,5	1
Ongeval	Binnen		1	0,5	0,5	1
Ongeval	Buiten	Letsel	1	1	3	1
Ongeval	Buiten	Materieel	1	0,5	0,5	1
Ongeval	Buiten		1	0,5	0,5	1
Ongeval	Spoorvervoer	Letsel	7	1	6	2
Ongeval	Spoorvervoer	Materieel	1	0,5	3	1
Ongeval	Spoorvervoer		1	0,5	3	1
Ongeval	Water	Lek/zinken woonbod	1	1	3	1
Ongeval	Water	Letsel	1	1	6	1
Ongeval	Water	Materieel	1	1	3	1
Ongeval	Water	Noodsignaal	1	0,5	3	1
Ongeval	Water	Persoon in drijfzand	1	0,5	3	1
Ongeval	Water	Persoon te water	1	1	3	1
Ongeval	Water	Schip/watersp. in pr	1	0,5	0,5	1
Ongeval	Water		1	0,5	0,5	1
Ongeval	Wegvervoer	Letsel	7	2	6	3
Ongeval	Wegvervoer	Materieel	3	2	3	1
Ongeval	Wegvervoer	Voertuig te water	3	1	3	1
Ongeval	Wegvervoer		3	1	3	1
Gezondheid	Reanimatie		1	1	3	1
Brand	Buiten	Afval/Rommel	1	1	3	1
Brand	Buiten	Berm/Ruigte/Bosch	1	1	3	1
Brand	Buiten	Container	1	3	6	1
Brand	Buiten	Industrie	1	3	6	1
Brand	Buiten		1	3	3	1
Brand	Natuur	Bos	1	1	3	1
Brand	Natuur	Duin	1	1	3	1
Brand	Natuur	Heide	1	1	3	1
Brand	Natuur	Riet	1	1	3	1
Brand	Natuur	Veen	1	1	3	1
Brand	Natuur		1	1	3	1
Brand	Specifiek	Nacontrole	1	1	3	1
Alarm	Luid/optisch ala	CO-melder	1	2	0,5	1
Alarm	Luid/optisch ala	Gebouw	1	2	0,5	1
Alarm	Luid/optisch ala	Rookmelder	1	2	0,5	1
Alarm	Luid/optisch ala	Voertuig/Vaartuig	1	2	0,5	1
Alarm	Luid/optisch alarm		1	2	0,5	1

Figuur 1 : Risicoanalyse taken brandweer (Laag-risico)

Daarbij valt op dat in de categorie Ongeval- Spoorvervoer en Ongeval-Wegvervoer een verschil in klasse indeling ontstaat in de subcategorie. Uit overweging van standaardisering is het nu een keuze om in de subcategorieën gelijke kleding te dragen waardoor geen verwarring kan ontstaan bij de medewerker op dit punt.

Tot op heden is binnen de brandweer gewerkt met één tenue voor de uitruk waarbij het uitgangspunt is dat gestart wordt met de zwaarte bescherming. Tijdens de inzet zullen risico's verminderen en kan mogelijk kleding/bescherming verminderen, (dress down). Om de arbeidsbelasting te verlagen kan er ook gekozen worden voor het principe dat bij het constateren van het risico extra bescherming wordt aangetrokken, (dress up). Deze laatste keuze bevordert niet de snelheid van optreden wanneer blijkt dat met spoed gehandeld moet worden en is een ommekeer in het denken en handelen tot nu toe binnen incidentbestrijding.

Zo zou je kunnen starten met het operationeel uniform en wanneer het incident daar om vraagt, (bijvoorbeeld bij letsel en/of spoed) overschakelen op het uitruk tenue. Het is op dit moment relevant om voor de invoer van het operationeel uniform een keuze te maken of de huidige filosofie veranderen moet.

Volgens de risicoanalyse is het mogelijk om het operationeel uniform te gebruiken bij de categorie Brand-Buiten/Natuur. De kleding zal bij een inzet met brand besmet worden. Mede gezien de huidige ontwikkelingen op het gebied van arbeidshygiëne lijkt het verstandig om besmetting door brandgassen niet als uitsluiting criteria te gebruiken voor risicoclassificering.

Medewerkers zouden zich moeten realiseren dat wanneer hun dienstkleding besmet of vervuild is dat deze kleding omgewisseld wordt voor een gereinigde set. Echter gezien de complexiteit rond het thema arbeidshygiëne is het nu een keuze of het operationele uniform gebruikt mag worden bij de categorie brand. NB: binnen Haaglanden is besloten de kleding niet te gebruiken bij brand.

Aanvullende functies

De taken uit de meldingsclassificatie zijn met name bedoeld voor het optreden van eerstelijns eenheden. Daarnaast zijn nog andere functies actief binnen de afhandeling van incidenten die werken in een laag-risico omgeving. De volgende functionaliteiten, vermits zij niet uitgevoerd worden in de "Warme zone", kunnen verricht worden in het operationele uniform:

- Leiding en coördinatie
- Logistiek en ondersteuning
- Woordvoering en communicatie

Afhankelijk van het beleid binnen regio's kunnen medewerkers die ander taken uitvoeren dan hiervoor aangegeven ook uitgerust worden met het operationele uniform zolang de werkzaamheden niet in een hogere risicoklasse gecategoriseerd zijn. Klimatologische omstandigheden

De huidige uitrukkleding biedt ook bescherming tegen koude en neerslag. Het operationeel uniform wordt ontwikkeld om te gebruiken bij een hogere omgevingstemperatuur dan 10 graden Celsius. Dit is mede afgeleid van de warmte ontwikkeling in het uitrukpak na 30 minuten bij de zelfde temperatuur.

Beslispunten PRIB 10 mei:

- De PRIB neemt kennis van de risicoanalyse en gaat akkoord met de risicoklasse indeling.
- De PRIB stelt de laag-risico taken vast met risicoklasse 1 als maatgevend voor het operationeel uniform
- De PRIB deelt alle subtaken in Ongeval Spoorvervoer en Wegvervoer in hoogst geldende risicoklasse om verwarring te voorkomen.
- De PRIB besluit dat brandtaken in risicoklasse 1 (nog) niet uitgevoerd kunnen worden binnen de geldende strategie van arbeidshygiëne.
- De PRIB continueert de "dress down" filosofie ivm snelheid van optreden
- De PRIB besluit dat aanvullende taken bij incidentbestrijding buiten de warme zone verricht kunnen worden in het operationeel uniform.

Besluit PRIB:

Tijdens de PRIB vergadering van 10-5-2019 jl. heeft de PRIB ingestemd met alle bovengenoemde beslispunten.

Colofon

Kemperbergerweg 783
6861 RW Arnhem

Postbus 7010
6801 HA Arnhem

T 026 3552400
I www.brandweernederland.nl
E info@brandweernederland.nl

Brandweer Nederland in samenwerking met NIPV
Oktober 2022